

Небојша Тумара

ЛЕПРА

болест—религија—метафора

Библиотека
УМЕТНОСТ И КУЛТУРА

Колекција
НОВИ СВЕТ

Уредник
Петар В. Арбутина

Главни и одговорни уредник
Проф. др Радош Љушић

НЕБОЈША ТУМАРА

ЛЕПРА

Болест – религија – метафора

Садржај

Увод	7
лугу (ṣāraʿat) – ЛЕПРА У СТАРОМ ЗАВЕТУ	
<i>Дијагноза болести – Лев 13–14</i>	13
<i>Боже, излечи је, преклињем те!</i> – Лепра као знак и казна	28
Губави Нааман и пророк Елиша	31
Преступ цара Узије	35
<i>Elephantiasis Graecorum</i> као одистинска лепра	38
ХРИШЋАНСТВО И БРИГА О ГУБАВИМА	
Губа у Новом завету	45
Метафора губе у раном хришћанству	50
<i>Лейра као трех</i> – Свети Јустин Мученик и Свети Иринеј Лионски	53
<i>Седам трехова губе</i> – Тертулијан и Ориген	56
<i>Губа код оних који су најуспили разум</i> – 16. и 17. канон Сабора у Анкири	59
Лепра у Сирији	63
Лепра у Византији	69
<i>О љубави према сиромашинима</i> – Свети Григорије Назијанзин, Свети Григорије Нисијски и Свети Василије Велики	70
<i>Губави дисер у блају</i> – Свети Јован Златоусти	79
<i>Лейра у синајоји</i> – Свети Кирил Александријски	82
<i>Лейра у светијој земљи</i> – Света Евдокија и Свети Јован Дамаскин	87

РАВИНСКИ ЈУДАИЗАМ О ЛЕПРИ

גלגל (ga'atan) – Лепра у вавилонском Талмуду	93
Губава фараонова кћи – Таріуми и синагога	
Дура Еуропос о лепри	99
Еликсир живоїи – Мидраш-агада Ва Икра Раба	104
Крв, семена ѿечности и лейра – Сексуализација болести	110
Хришћанство као зараза	113
Губави Учењак – Губави Месија рабинског јудаизма	122
Губави сїарац и скривени Месија – Бал Шем Тов и недостојно поколење	124

ЛЕПРА У СРЕДЊОВЕКОВНОЈ ЕВРОПИ

Месија погођен губом – Свети Јероним и рабинска егзегеза	131
Рани средњи век	135
Служба на искључење јубавої – Слика пургаторијума на Земљи	139
Губавци, Јевреји, јеретици и перверзњаци – Метафора губе	147
Тело губаво и тело Христово – Сегмент средњовековне религиозности	151
Пољубац Светог Фрање Асишког	152
Патња распетог серафима	156
Цвєтїни вртї Светог Фрање	157
Ране губаве и ране стигматске	161
Мистика губе – Света Алиса губава	167

ЛЕПРА НАКОН ЛЕПРЕ

Крај губе – почетак лудила	175
Стигма (губе) и тотална институција	179
Лепра и колонија	185
Ми јубави – Отац Демијан, апостол губавих	188
Лепра, филм и сида	193
О патњи других	198

БИБЛИОГРАФИЈА

205

УВОД

Библијски речник Вилијама Смита (*Smith's Bible Dictionary*) представља класично дело енглеске лексикографије XIX века. У викторијанском духу, Смит је настојао да у свом речнику прикаже *реалну* слику библијских времена, исцепкану стварност Старога завета, личности и догађаје, у преко четири хиљаде лексикографских јединица, у којима комбинује класичне и библијске студије своје ере, с квазимедицинским налазима и непровереним, егзотичним и понекад бизарним информацијама које су пристизале из енглеских колонија.

У овом речнику, прекрајаном и језички модернизованом, који је доживео више издања од смрти свога писца 1893, и који се данас може наћи у свом електронском облику на интернету, у предговору се, између осталог, наводи да је овај *најзрелији њлог библијске науке Енїлеске*, пре свега намењен катихетама. Како би овај плод викторијанске науке вероучитеље енглеског говорног подручја информисао и о болестима из библијских времена, при крају јединице која говори о лепри, односно губи и губавцима, доноси:

Губа као врсїиа їреха: „Будући да је најгори облик болести, губа је од Бога постављена да буде *їосєдан облик їреха*, и заповести које се на њу односе, указују на њену специфичну особеност.“ Она је:

Небојша Тумара ЛЕПРА, Болест – религија – метафора
| Издавач Јавно предузеће *Службени гласник* | За
издавача Радош Лушић, в. д. директора | Директор
Сектора за издавање књига Никола Вујчић | Дизајн
Иван Јоцић | Уредник Петар Арбутина | Лектура Ана
Ђукић | Техничко уређење Јелена Панић | Београд, 2013
| www.slglasnik.com

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

616-002.73(091)
2-446:616(091)

ТУМАРА, Небојша, 1957–

Лепра : болест – религија – метафора / Небојша Тумара. – Београд
: Службени гласник, 2013 (Београд : Гласник). – 215 стр. : 20 см. –
(Библиотека Уметност и култура. Колекција Нови свет)

Тираж 500. – Напомене и библиографске референце уз текст. –
Библиографија: стр. 205–215.

ISBN 978-86-519-1657-4

а) Лепра – Историја б) Болести – Религијски аспект
COBISS.SR-ID 201367308

ГЛАСНИК
ШТАМПАРИЈА

Ова антрополошко-теолошка студија бави се питањем амбивалентног односа између ритуалне чистоће и нечистоће анализирајући однос између болести лепре или губе и месијанске идеје. За човека западног света ниједна болест није била тако страшна као лепра, можда управо због ружноће којом она нагрђује људско тело. С временом, ова болест је постала друго име за стигму, божију и друштвену казну, јерес, моралну перверзију и сексуални промискуитет. Међутим, управо због амбивалентног става који су људи имали према њој, губа је била и света болест, а они који су од ње боловали били су жртвени јарци, они који носе грехе других, због којих пате како би их искупили у овом, али и у царству будућег века.

Почев од Књиге Левитске, у којој се успоставља конотација између ритуала чишћења губавца и посвећења првосвештеника, преко ранорабинске егзегезе библијског текста, па до превода Светог Јеронима, настојимо да покажемо да је губа, пре свега у западном хришћанству, саставни део месијанске идеје. Од тела Господњег, које може бити представљено и као тело разапетог губавца, преко лепрозних који су тумарали средњовековним пејзажем или скапавали по острвима колонијалних империја, па све до оболелих од сиде, губавци су, слично Месији, били прогањани, напуштани, али и обожавани. Они су у исто време били извор нечистоће али и светости.

ISBN 978-86-519-1657-4

9 788651 916574

www.siglasnik.com